



הוכן עיי כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

מועד קטן דף ג.

החורש בשביעית האם לוקה, ומדוע?

ומדוע?	מה הדין?	
דאיכא כלל ופרט וכלל ¹	לוקה	לר' יוחנן
מדכתב זמירה ובצירה ³	אינו לוקה	לר' אלעזר ²

מועד קטן דף ג:

עד מתי חורשין בשנה ששית שדות דלהלן⁴?

בשדה הלבן - תבואה		בשדה אילן	
משתכלה הלחה ⁶	לתנא קמא	מזמן שכבר אינו מועיל לפרי ⁵	לבית שמאי
הפסח	לר' שמעון ⁷	מעצרת	לבית הלל, ור"ש

¹ דכתיב "שבת שבתון יהיה לארץ" - כלל, "שדך לא תזרע" - פרט, "שנת שבתון יהיה" - כלל. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט עבודת הארץ וכו' ולוקה, אף חרישה עבודת הארץ וכו' ולוקה. [והסיקה הגמ' דכו"ע לית להו את מה שאמר ר' אבין אמר ר' אילעא, שכלל בעשה ופרט בלא תעשה שאין דנים כעין הפרט].

² בגמ' איתא: חד אמר לוקה וחד אמר אינו לוקה. אכן בגמ' בעמוד ב' איתא: ר' אלעזר אמר חרישה והכי קאמר: יכול ילקה על חרישה וכו'. וכן דייקו התוס' (בד"ה רבי), אלא שבתירוץ הראשון דחו ראייה זו, אכן בתירוץ השני נשארו אתה, וכהפשטות. אולם בירושלמי (כלאים פ"ח ה"א וסנהדרין פ"ז ה"ה) כתוב להיפך, שר' אליעזר ס"ל דלוקה ור' יוחנן ס"ל שאינו לוקה.

³ והם מיותרים, דהרי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה, ועל כרחך שכתבה אותם התורה לומר שעליהם הוא חייב אבל על דברים אחרים לא, ומזה נתמעט גם חורש.

⁴ אף ששנה ששית היא מ"מ אסור לחרוש א"כ יש תועלת עדיין לפירות או לגידולים של ששית אולם אם כל התועלת תהיה רק לגידולי שביעית לא הותר.

⁵ ומבואר בגמ', שזמן זה קרוב לזמן עצרת שנתנו ב"ה. ופירשו התוס' (בד"ה עד), שעכ"פ הוא זמן מוקדם לעצרת, כיון שבכל מקום ב"ש לחומרא וב"ה לקולא מלבד מאותן הדברים שנזכרו בעדות.

⁶ היינו מעת שתגמר עונת הגשמים של שנה ששית, וזמן זה הוא כל זמן שבני אדם עדיין חורשים בשביל ליטע מקשאות ומדלעות. אכן אין זה שיעור קבוע. וזה הטעם שחולק ר"ש וס"ל שאי אפשר לתת לכל אחד ואחד בידו, ועל כרחך שיש שיעור קבוע.

⁷ ע' רש"י לקמן (בד"ה תקנתא דשמאי והלל) דר' שמעון שאמר עד פסח ועד עצרת היינו אליבא דב"ש וב"ה.